

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

V. De coactione, metu, & ignorantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

excommunicationem. v.g. qui percussit Clericum, debet personam manifestare. §. Cum circumstantia est necessario cognoscenda ad satisfactionem. v. g. qui furatus est centum aut mille, tenetur exprimere, vt Confessarius de restitutionis modo prouideat.

CAPVT V.

De Coactione, Metu, & Ignorantia.

§. 1.
Coactio.

Operæpretium planè, de tribus hisce generalibus principiis accuratiùs periculum facere. *Quidnam Vis seu Coactio?* Cùm membra ab extrinseco mouentur contra voluntatis inclinationem, tunc homo violentiam patitur: verbi gratia, in stupro violenter illato puellæ. Est quidem vis seu coactio propriè dicta, quæ membris exterioribus infertur, quam asserui voluntarium tollere; quia quod fit voluntate repugnante, in id voluntas non consentit. Vis autem seu Coactio inpropriè dicta, & secundùm quid est, quæ infert metum alicuius mali, ob quem actio fit, quæ alioquin non fieret: hæc non tollit voluntarium simpliciter; sed secundùm quid facit inuoluntarium, adeoque efficit, vt actio fit mixta ex voluntario, & inuoluntario. v.g. latroni pecunias das, ne nex inferatur: consideratis circumstantiis consultò eligis tanquam hîc & nunc bonum pecunias dare: datio ergo est simpliciter loquendo voluntaria. Attamen inuoluntarium admiscetur; quia quod fit cum auersione voluntatis inuoluntarium est; ab eo autem, quod metu gero, alioquin non acturus voluntas abhorret.

§. 2.
Metus.

16. *Quidnam Metus?* Est iuxta Vlpian. mentis trepidatio instantis vel futuri periculi causa. At metu fieri id dicitur, quod quis mali declinandi causa facit, alioquin non acturus. Metus quidem alius ab intrinseco proficiscitur: v.g. si nauis pecunias metu naufragij vtrò abiiciat. Alius ab extrinseca persona directè incutitur, vel iustè: v.g. si magistratus te sub pœna excommunicationis cogat ad matrimonium, vel iniustè: v. g. si quis alicui mortem minitetur, nisi filiam ducat, quod quidem nullum matrimonium. Porro Metus hic ab extrinseco alius est (vt diximus) cadens in constantem virum, qui etiam grauis, iustus, & probabilis dici solet: alius cadens in inconstantem virum, qui & leuis, vanus, & iniustus vocatur. Igitur vt Metus factum alioquin illicitum excuset, necesse

necesse est, ut sit maioris mali, quàm sit illud, quod metus causa suscipitur. Unde metus mortis non censetur iustus, si ob eam etiam in minimum peccatum consentiam; quia grauius malum quàm mors minimum crimen malum intrinsecè.

17. *Quotuplex Ignorantia? Quadruplex.* Primò est Ignorantia priuationis, seu carentiæ scientiæ in subiecto apto: & Ignorantia prauæ dispositionis, quæ est positiua deceptio, & contrarius error veritati existens: v.g. in Iudæis, hæreticis, aliisque errantibus. Secundò est Ignorantia iuris, ut si quis ignoret, quod lege vel consuetudine constitutum est, v.g. carnes die Veneris esse prohibitas: & Ignorantia facti, ut si quis ignoret rem particularem, ex qua actio moralis veluti obiecto dependet, ut si quis nesciat carnem esse, quam comedit, vel non existimet diem Veneris adesse. Tertio est Ignorantia, quæ causa operis existit: v.g. amicum ex ignorantia occidi, putans esse feram: & Ignorantia, quæ non est causa operis, sed concomitans illud, v.g. si inimicum, quem maximè à te occisum cupiebas, pro fera occidisti. Quarto est Ignorantia antecedens, quia omnem voluntatis actum antecedit, ideòque prorsus inculcata, inuincibilis dicta, quia adhibita diligenti inquisitione veritatis cognitio acquiri non potuit: & Ignorantia consequens, quæ aliquo modo voluntaria est, ideòque culpabilis, & vincibilis, quia superari ac tolli, & opposita scientia acquiri potuisset, ac debuisset. Certè vincibilis Ignorantia subdiuiditur in affectatam, cum quis data opera vult ignorare: & non affectatam, quæ vel crassa aut supina, ut si ad eam tollendam nullam curam adhibeas: vel non crassa, quæ non tam facilè superari potuit, seu ad quam vincendam diligentia adhibita est, sed non sufficiens.

18. *Quandònam igitur Ignorantia excusat à culpa, & quando non excusat?* Inuincibilis tam iuris, quàm facti excusat omnino, quia ubi non est voluntarium, nulla adest culpa. Concomitans inuincibilis excusat; qui enim inuincibiliter ignorat hominem inimicum esse quem occidit, non vult ea actione committere homicidium. *Homo ita affectus est, ut si aduerneret animo, homicidium faceret.* Non obstat; quia Deus non imputat homini peccata quæ gereret, si hoc vel illud in mentem veniret. Ignorantia vincibilis non excusat, facit tamen culpam leuiorem, si affectata non sit; quia minuit voluntarium. Ignorantia vincibilis affectata seu crassa in re magni momenti mortalis est.